

คิดนอกกรอบ

Think out of the Box

พรพิมล ศุขะวาที

การทดสอบระดับความสามารถทางภาษาของผู้สอน ภาษาอังกฤษ: แนวทางพัฒนาชั่วคราวหรือสู่ความยั่งยืน English Proficiency Test for Teachers: Temporary or Sustainable Way of Development

ยุคนี้เป็นยุคที่ปฏิเสธได้ยากถึงบทบาทของภาษาอังกฤษในสถานะเครื่องมือเพื่อการสื่อสาร ยิ่งเมื่อประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการในปีคริสต์ศักราช 2015 จะเห็นได้ว่าประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศซึ่งหมายถึงประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและไม่ค่อยมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียน ประเทศในบริบทนี้มีความตื่นตัวและมุ่งหวังที่จะมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเป็นอย่างมาก และดูเหมือนว่านโยบาย หรือแผนการพัฒนาการเรียนการสอนของประเทศเหล่านี้รวมทั้งประเทศไทยจะเน้นไปที่การพัฒนาศักยภาพครูสอนภาษาอังกฤษหลายประเทศเห็นว่าการทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษของครูผู้สอนนั้นเป็นสิ่งจำเป็น จึงมีการจัดทดสอบระดับภาษาของครู ดังเช่น เขตปกครองพิเศษฮ่องกงนั้นครูผู้สอนภาษาอังกฤษต้องผ่านการทดสอบชื่อ LPAT และในประเทศเวียดนามนั้นตามโครงการภาษาต่างประเทศแห่งชาติ ค.ศ. 2020 นั้นได้กำหนดให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษต้องผ่านการทดสอบความสามารถทางภาษาเช่นกัน ในบางประเทศมีการเชื่อมโยงระดับความสามารถทางภาษาจากการสอบกับเงินรางวัล เช่นในประเทศมาเลเซียผู้ที่สอบได้ระดับ C1 จะได้รับเงินรางวัล 3,000 ริงกิต และผู้ที่สอบได้ระดับ C2 จะได้รับเงินรางวัล 5,000 ริงกิต เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ออนไลน์ฉบับวันที่ 2 มิถุนายน 2559 ได้ออกข่าวเกี่ยวกับโครงการการจัดการทดสอบภาษาอังกฤษครูสอนภาษาอังกฤษ ตามเนื้อข่าวนั้นสิ่งที่น่าสนใจคือครูภาษาอังกฤษที่จะเข้าร่วมโครงการทดสอบนี้มีทั้งครูคนไทยและครูชาวต่างชาติ ครูที่จบเอกภาษาอังกฤษโดยตรงและครูที่จบวิชาเอกอื่นๆ ที่มีใช้เอกภาษา

อังกฤษ โดยโครงการนี้ถูกนำเสนอต่อครูสภาโดยกลุ่มคนทำงานสำหรับจัดโครงการนี้และการที่ทดสอบผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งหมด มีการให้เหตุผลว่า ผู้เรียนจะได้เกิดความมั่นใจว่าได้เรียนกับครูที่มีความสามารถภาษาอังกฤษอย่างแท้จริงหรือไม่ โครงการนี้จะเป็นความร่วมมือระหว่างครูสภาและสถาบันบริติชเคาซิล โดยปกติแล้วกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งคนไทยและต่างชาติเจ้าของภาษานั้นจะต้องจบศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ หากจะสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยผู้ที่ไม่จบหลักสูตรดังกล่าวโดยตรงนั้นสามารถสอนได้แต่อย่างไรก็ต้องมาสอบประกาศนียบัตรวิชาชีพครู แต่ตามขบวนการนี้หากผู้สอนภาษาอังกฤษนี้ผ่านการทดสอบและเข้าอบรมกับโครงการร่วมมือของครูสภาและสถาบันบริติชเคาซิลนี้จะสามารถมีสิทธิ์สอนภาษาอังกฤษได้ทันที

สำหรับการทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษของผู้สอนนั้น ดูแล้วก็จะ เป็นวิธีการคัดกรองคุณภาพ หรือพัฒนาศักยภาพผู้สอนได้ในระดับเบื้องต้น หากแต่นำพาไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ยั่งยืนหรือไม่นั้นก็เกิดปฏิกิริยาที่อาจจะต้องการการระดมความคิดร่วมกันเพื่อให้ได้มาซึ่งวิสัยทัศน์ ว่าการทดสอบความสามารถทางภาษาของผู้สอนภาษาอังกฤษนั้น โดยแนวคิดนั้นเห็นได้ว่าเต็มไปด้วยความตั้งใจดี ที่จะทำให้ครูมีความตื่นตัวในการพัฒนาความสามารถของตนเอง หากแต่กระบวนการนี้นั้นเป็นตัวแปรหลักที่ยั่งยืนในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยหรือไม่ ซึ่งจริงๆ แล้วโครงการทดสอบความสามารถของครูภาษาอังกฤษนั้นไม่ได้มีแต่โครงการนี้โครงการเดียวหากแต่ก่อนหน้านี้ยังมีนโยบายปฏิบัติการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดการทดสอบครูภาษาอังกฤษทั่วประเทศ โดยการทดสอบนี้อิงกรอบมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล ได้แก่ Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) ซึ่งระดับความสามารถทางภาษาจากระดับต่ำสุดไปสู่ระดับสูงคือ A1 A2 B1 B2 C1 และ C2 โดยกำหนดให้ครูภาษาอังกฤษที่ผ่านการทดสอบในระดับ B2 ขึ้นไปและมีอายุไม่เกิน 40 ปีเข้ารับการอบรม การอบรมพัฒนาครูแกนนำการสอนภาษาอังกฤษ (English Boot Camp) จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับสถาบันบริติชเคาซิล โดยครูที่เข้าตามเกณฑ์นี้จะได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านทักษะภาษาอังกฤษและเทคนิคการสอนจากวิทยากรเจ้าของภาษาเป็นเวลา 5 สัปดาห์ โดยผู้ที่ได้รับการอบรมจะต้องนำความรู้ไปขยายผลในโรงเรียนในเขตพื้นที่ของตนในฐานะครูแกนนำ

คำถามคือการที่ผู้สอนเข้ารับการทดสอบความสามารถทางภาษาอังกฤษนั้นเป็นปัจจัยหลักในความสำเร็จของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างยั่งยืนสักเพียงใด ดังจะเห็นได้จากบทความงานวิจัยในวารสาร Asian Englishes ฉบับที่ 1 ปี 1999 ได้สำรวจครูจำนวน 212 คน จากบริบทการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองและภาษาต่างประเทศ พบว่าสิ่งที่ครูภาษาอังกฤษเหล่านั้นเห็นว่าสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนการสอนนั้นลำดับที่หนึ่งคือ ความ

สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเรียนรู้ อยู่ที่ 65% ลำดับที่สองคือสามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยพึ่งพาตนเองเองได้ 46% ส่วนที่เห็นว่าควรมีความรู้ความสามารถในเนื้อหาที่สอนนั้น อยู่ที่ลำดับที่สามคือ 40% ประเด็นคือความคิดเห็นจากทางฝ่ายครูเองอาจจะมองเห็นความสำคัญในด้านอื่น ซึ่งระดับผู้วางนโยบายการศึกษาอย่างกระทรวงศึกษาธิการที่มองเห็นความสำคัญของความรู้ความสามารถด้านทักษะและเนื้อหาของครูผู้สอนมาเป็นอันดับหนึ่งขณะนี้ คงต้องคิดว่าทำอย่างไรครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะมีความเห็นคล้อยตาม เพราะความเต็มอกเต็มใจที่จะทำการกิจใดๆ ก็ตามจะเป็นกุญแจสำคัญให้ถึงจุดหมายได้โดยไม่รู้สึกว่าเป็นยาขมแต่อย่างใด หรือจะเป็นการสร้างความกดดันให้ผู้สอนที่ไม่ได้จบทางการสอนภาษาอังกฤษหรือเอกภาษาอังกฤษ ซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยข้อเท็จจริงคือครูระดับประถมศึกษาที่ต้องสอนวิชามากกว่าหนึ่งกลุ่มสาระ ดังนั้นเพื่อให้ผ่านการทดสอบนี้ หรือได้ระดับความสามารถเป็นที่น่าพอใจ คุณครูซึ่งมีภาระงานสอน งานดูแลนักเรียน และงานเอกสารอีกมากมาย ยังต้องเพิ่มการจัดสรรเวลาเข้าติวข้อสอบนี้ จนต้องละห้องเรียนในบางขณะหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นอาจจะต้องใช้เวลามากพอสมควร เพราะเรามีบริบทเฉพาะ และการสนับสนุนการสอนของครูในห้องเรียนยังมีความจำเป็นอยู่มากเช่นกัน

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษนี้ให้ดีกว่าการทดสอบนี้มีไว้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นมิได้มีขึ้นเพื่อคัดครูที่ความสามารถต่ำหรือไม่ได้จบทางด้านภาษาอังกฤษโดยตรงออก แต่หากพบว่าครูที่อยู่ในกลุ่มที่ต้องพัฒนาความสามารถก็จะได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่กำลังจากภาครัฐเพื่อให้ได้พัฒนาความสามารถของเขาเหล่านั้นต่อไป ส่วนตัวนั้นเห็นว่าการทดสอบครูนั้นเป็นกุญแจสำคัญที่จะใช้เปิดประตูไปสู่ความสำเร็จด้านต่างๆ ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้แต่จะให้ความสำเร็จนั้นยั่งยืนต่อไปไม่ใช่ชั่วคราวช่วยยาม ต้องมีกระบวนการจัดการ และข้อสำคัญต้องให้ผู้สอนเห็นความสำคัญของการทดสอบและกระบวนการสนับสนุนนั้น เพื่อเกิดแรงจูงใจภายใน และเมื่อผู้สอนมีแรงจูงใจภายในที่ต้องการเห็นความสำเร็จของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแล้วนั้น หนทางไปสู่ความสำเร็จแบบยั่งยืนก็จะเป็นแสงสว่างปลายอุโมงค์ที่สองสว่างพอที่ผู้ที่อยู่ในระหว่างการเดินทางในอุโมงค์จะมีความรู้สึกว่าเป็นไปได้ที่จะไปให้ถึงในวันหนึ่ง และวันนั้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในประเทศไทยก็จะมีใช้เรื่องยากอีกต่อไป

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร. พรพิมล ศุขะวาที สาขาวิชาการสอนภาษาต่างประเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: jipornpimol@gmail.com